

Policy för inomhusmiljö och allergianpassning

Antagen av Kommunstyrelsen 2005-06-15

Policyns syfte

Syftet med policyn är att förebygga hälsoeffekter och symtom som har samband med inomhusmiljön och att underlätta tillvaron för människor som har allergier, astma eller annan överkänslighet. Ett annat syfte är att öka kunskapen hos de verksamma i kommunen om allergier och inomhusmiljö, och vad vi alla bör tänka på.

Policyn uttrycker Kristianstads kommuns viljeinriktning i arbetet med att skapa och upprätthålla goda inomhusmiljöer och ger tillsammans med allergikommitténs kunskapsunderlag en grund för fortsatt arbete med åtgärdsplaner och rutiner inom de olika förvaltningarna.

Bakgrund

En god inomhusmiljö är viktig för oss alla, med tanke på att vi numera i genomsnitt vistas mer än 90 % av vår tid inomhus. För många människor utgörs en stor del av denna tid av vistelse i kommunens lokaler. Det är därför av vikt att fastighetsbeståndet kan klassificeras att tillhöra kategorin ”friska hus”. Det råder ingen tvekan om att det finns ett samband mellan olika hälsobesvär och dålig inomhusmiljö. Idag finns också en god kunskap om vilka de viktiga faktorerna är för en sund miljö inomhus.

Ökningen av allergier och annan överkänslighet har varit stor under senare decennier, framför allt bland barn och ungdom. Det är t ex minst en tredjedel av barnen i den svenska skolan som uppvisar tecken på allergi eller överkänslighet i någon form, och många har också astma. I arbetet med att skapa goda inomhusmiljöer är det därför nödvändigt att extra hänsyn tas till dessa känsliga grupper.

Många frågetecken återstår att rätta ut när det gäller den grundläggande orsaken till varför allergierna ökar. Däremot finns idag en etablerad kunskap om vilka åtgärder som kan vidtas för att förebygga symtom hos dem som redan är allergiska och om sådana åtgärder som vi kan vidta för att underlätta livet för dem. Vi måste så långt det är möjligt och rimligt se till att de lokaler och miljöer som kommunen råder över kan utnyttjas av alla, även alla dem som är allergiska eller överkänsliga, och att den mat som erbjuds är säker ur dessa aspekter. Den målsättningen är viktig i all verksamhet, men av extra stor vikt inom områden där kommunen driver verksamhet för särskilt känsliga grupper eller för människor som av olika anledningar har svårt att göra sin röst hörd, och i verksamhet som förutsätter en obligatorisk närvaro. I lokaler med hög personbelastning finns också skäl att ställa särskilt höga krav.

Alla som är verksamma i kommunens lokaler eller verksamheter berörs av policyn och den ska även beaktas vid politiska sammankomster. Vi måste alla visa ökad förståelse för dem som är allergiska och anpassa lokaler, inredning och verksamhet efter dem så långt det är möjligt. Vårt eget beteende kan påverka andras hälsa mer än

vad vi många gånger inser. Även om det inte finns allergiska personer i klassen eller på arbetsplatsen just nu, så kan det när som helst bli aktuellt. Många irriterande och allergiframkallande ämnen blir kvar i lokalerna under lång tid och vissa, som t ex pälsdjursallergen, är mycket svåra att få bort.

I offentlig verksamhet är det också viktigt att allmänheten har möjlighet att besöka lokalerna, och att människor inte hindras på grund av okunskap kring allergier och astma.

Det finns många situationer där vi alla behöver tänka på inomhusmiljö- och allergiaspekter, vare sig det gäller att projektera nya lokaler, köpa in nya möbler, underlätta för städpersonalen eller att inte röka på olämpliga platser.

Lagstiftning och nationella mål

Många av de verksamheter som kommunen bedriver omfattas av miljöbalkens krav på inomhusmiljöer, t ex inom områdena utbildning, vård och annat omhändertagande, olika boendeformer och offentliga lokaler. Miljöbalken lägger genom de allmänna hänsynsreglerna ett stort ansvar på den som driver en verksamhet eller äger en fastighet. Det innebär bl a att man ska ha kunskap om hur miljöerna påverkar människors hälsa och fortlöpande bevaka vilka risker som kan finnas. Redan när man konstaterar en risk för olägenhet ska denna förebyggas genom lämpliga åtgärder. I begreppet olägenhet för människors hälsa innefattas påverkan på människor som är något känsligare än normalt, t ex allergiker.

Arbetsmiljölagstiftningen ålägger arbetsgivare att bedriva s.k. systematiskt arbetsmiljöarbete, där bl.a. inomhusmiljö- och allergifrågor ingår. Kommunstyrelsen har 2001-09-19 beslutat om riktlinjer för arbetsmiljöarbetet .

Riksdagen har antagit nationella miljömål och mål för folkhälsan. Även här uttrycks insikten om att inomhusmiljöer är betydelsefulla för hur vi mår, och att dessa påverkas av många faktorer, under projekterings- och byggprocess, förvaltning och brukande. De mål- och åtgärdsområden som framför allt tar upp inomhusmiljöer och allergier är miljömålet ”God bebyggd miljö” och folkhälsomålet ”Sunda och säkra miljöer och produkter”.

Allergikommitténs kunskapsunderlag

Det kunskapsunderlag som allergikommittén sammanställt och som biläggs policyn innehåller riktlinjer och åtgärder för ett antal delområden som kommittén bedömer som särskilt viktiga för att uppnå policyns syfte och de mål som anges nedan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ställt sig bakom denna bedömning och kommer att använda sammanställningen som ett underlag i sin tillsyn av inomhusmiljö och livsmedelhantering enligt miljöbalken och livsmedelslagen.

Åtgärdsförslagen har stöd i olika regelverk såsom miljöbalken, arbetsmiljölagen och plan- och bygglagen. Underlaget ska användas som en kunskapskälla och en utgångspunkt vid verksamhetsanpassade policybeslut, arbetsmiljöronder, allergi-ronder, egenkontroll och annat kvalitets- och utvecklingsarbete och som underlag för planering av åtgärder.

Kommunens mål för inomhusmiljö och allergianpassning

Luftkvalitet, ventilation

- Kommunens lokaler ska ha en luftkvalitet som gör att människor som vistas där mår bra och inte drabbas av symtom från luftvägar och slemhinnor, huvudvärk mm
- De som ansvarar för fastighetsskötsel och underhåll ska ha god kunskap om ventilations- och värmesystemen, och hur de ska kontrolleras och justeras för bästa effektivitet
- De som använder lokalerna ska ha kännedom om systemens funktion och om hur de är dimensionerade i förhållande till lokalernas användningssätt
- Rutiner ska finnas för regelbunden kontroll av ventilationens funktion som innefattar ventilationens effektivitet i förhållande till lokalernas användning.
- Bygg- och inredningsmaterial ska väljas med utgångspunkt även från inomhus- och allergiaspekter, med avseende på innehåll och emissioner.
- Rutiner ska finnas för att fånga upp och hantera synpunkter från dem som använder lokalerna

Lokalernas användning

- De som är verksamma i kommunens lokaler och de som planerar verksamheten ska känna till vad lokalerna är avsedda och dimensionerade för, och deras begränsningar.
- Vid planering och förändringar av verksamheten ska hänsyn tas till inomhusmiljöaspekter och anpassning av lokalerna ske. Verksamheten ska också anpassas till lokalens förutsättningar.
- Ombyggnads- och underhållsarbeten i lokalerna ska inte påverka dem som vistas där negativt
- Alla barn och elever i förskola och skola ska ges tillfälle till riklig daglig utevistelse, och förläggning utomhus av en större del av verksamheten i skolan/förskolan ska uppmuntras.

Fukt i byggnader

- Tydliga krav på fuktsäkerhet ska ställas vid uppförande och ändringar av kommunens byggnader.
- Fuktskador i befintliga byggnader ska förebyggas och, om de trots allt inträffat, åtgärdas effektivt på ett så tidigt stadium som möjligt.

Städning och städbarhet

- De som vistas i kommunens lokaler ska inte drabbas av ohälsa, överkänslighetsreaktioner eller allergiska symtom på grund av brister i eller okunskap om de rutiner som gäller kring städningen.
- Tydliga rutiner ska finnas såväl för själva städningen som för de förberedelser som åligger de verksamma i lokalerna, där en god städning ska betraktas som ett delat ansvar och inte enbart städpersonalens.
- Lokalernas utformning, material och inredning ska väljas med även städbarheten som ett kriterium, i samråd med städpersonal.
- Onödig nedsmutsning ska förhindras genom förebyggande åtgärder
- Städpersonal och annan personal som har städning som en del av sina arbetsuppgifter ska ha god kunskap om städningens och städmetodernas betydelse för inomhusmiljön.

Rökning, pälsdjur, dofter och växter

- Ingen som vistas i, arbetar i eller besöker kommunens lokaler ska drabbas av symtom på grund av tobaksrök eller utsättas för tobaksrök mot sin vilja.
- De verksamma inom kommunen ska ha kunskap om de negativa effekter som tobaksrök har för såväl andras som för den egna hälsan.
- De som vistas i kommunens lokaler ska inte drabbas av överkänslighetsreaktioner eller allergiska symtom på grund av okunskap om pälsdjursallergier och vilka rutiner som gäller i verksamheten.
- Tydliga policybeslut ska finnas för förekomst av pälsdjur i kommunens lokaler och verksamheter, och hur mängden pälsdjursallergen i lokalerna ska hållas nere.
- De verksamma inom kommunen ska ha kunskap om starka dofter och de symtom de kan orsaka.
- Ingen som vistas i, arbetar i eller besöker kommunens lokaler ska få reaktioner på grund av att där finns olämpliga växter.
- De verksamma inom kommunen ska ha kunskap om vilka växter som kan användas och de problem olämpliga växter kan orsaka.

Överkänslighet mot födoämnen

- De som erbjuds mat i kommunal regi ska inte riskera att drabbas av reaktioner på födoämnen.
- Alla berörda ska ha kunskap om hur reaktioner på födoämnen förebyggs och hur man ska agera om det ändå händer.

Arbetsätt

Alla förvaltningar ska

- Utarbeta verksamhetsanpassade policys och rutiner för de målområden som anges ovan.
- Fastställa ansvarsfördelningen, såväl inom verksamheten som mellan berörda förvaltningar.
- Kartlägga behovet av och genomföra åtgärder.
- Upprätta en handlingsplan för åtgärder som inte kan vidtas omgående.
- Fortlöpande följa upp att åtgärder vidtagits och om de fått avsedd effekt, eller om ytterligare åtgärder är nödvändiga
- Kartlägga behovet av utbildning och information och tillse att nödvändiga insatser genomförs

Uppföljning

Personalkontoret ges uppdrag att i samarbete med allergikommittén för kommunstyrelsens räkning följa upp förvaltningarnas arbete med målområdena.

Allergikommitténs fortsatta arbete

Allergikommitténs arbete ska samordnas av miljö- och hälsoskyddsnämnden och bestå av två olika grupper, en för inommiljöfrågor och en för födoämnesfrågor.

I inommiljögruppen ska ingå representanter för särskilt berörda förvaltningar och funktioner inom kommunen, nämligen miljö- och hälsoskyddskontoret, barn- och utbildningsförvaltningen, C4 Teknik, omsorgsförvaltningen, arbetsmiljöenheten, städansvarig och skolsköterska eller –läkare. Respektive förvaltning ska utse representant och tillse att tid avsätts för medverkan. Medverkan av allergikonsulent samt astma- och allergiföreningen är värdefull och önskvärd.

I födoämnesgruppen ska ingå kommunens kostkonsulent, representant för mathanteringen inom såväl skola som omsorg, skolsköterska eller –läkare och miljö- och hälsoskyddskontoret. Respektive förvaltning ska utse representant och tillse att tid avsätts för medverkan. Medverkan av allergikonsulent samt dietist med särskild inriktning på överkänslighet mot födoämnen är värdefull och önskvärd.

Allergikommitténs grupper ska inom sitt respektive arbetsområde

- ge information och råd kring de målområden som tas upp i policyn och de punkter som tas upp i kunskapsunderlaget.
- följa behovet av och arbeta med utveckling och uppdatering av kunskapsunderlaget.
- samarbeta med personalkontoret kring uppföljningen av policyn.